

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
ІНСТРУМЕНТИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА
ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Український державний університет науки і технологій**

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
ІНСТРУМЕНТИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА
ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції
1-2 березня 2024 р.**

(Лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» №21/08-57 від 12.01.2024 р.)

Дніпро
2024

Організатори конференції:

кафедра економічної інформатики

Українського державного університету науки і технологій;

Університет імені Альфреда Нобеля;

Національний університет «Запорізька політехніка»

Склад редакційної групи:

Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріна, Л.І. Лозовська, К.О. Удачина

Економічна кібернетика: інструменти і методи дослідження та організації економічних процесів : збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, м. Дніпро, 1-2 березня 2024 р. Дніпро : УДУНТ, 2024. 219 с.

Збірник наукових статей за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, присвяченої вивченню, розробці та використанню інструментів і методів дослідження та організації економічних процесів, науково-практичному опрацюванню результативного застосування сучасних комп'ютерних технологій та вирішенню проблем управління соціально-економічними системами.

Матеріали збірника будуть корисними науковцям, аспірантам, що займаються дослідженнями проблем у сфері економіко-математичного моделювання, розробки та використання комп'ютерних систем та інформаційних технологій в бізнесі, а також практичним працівникам.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за дотримання норм авторського права, за зміст і достовірність матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

КОМП'ЮТЕРНІ СИСТЕМИ, ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХМАРНІ ОБЧИСЛЕННЯ В ОСВІТІ, НАУЦІ, ТЕХНІЦІ ТА ЕКОНОМІЦІ

Бандоріна Л. М., Климкович Т.О., Хрущова О.В. КОНЦЕПЦІЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МОДУЛЮ УПРАВЛІННЯ АСОРТИМЕНТОМ ТОВАРІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ МАРКЕТИНГОВОЇ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	6
Жуковський Д.М. ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ МАШИННОГО НАВЧАННЯ У АНАЛІТИЦІ ПОКАЗНИКІВ ВЕБ-РЕСУРСІВ	13
Levkovets N.P. DIGITAL TECHNOLOGIES IN CASH ACCOUNTING AT THE ENTERPRISE	19
Лозовська Л.І., Терещенко Е.В. РОЗРОБКА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ КОМБІНАЦІЇ РЕСУРСІВ В УМОВАХ РИЗИКУ НЕДОПОСТАВКИ	24
Monia A.G., Vychkova D.M. COMPARATIVE MATHEMATICAL ANALYSIS OF TRANSMISSION AND AXIAL DISC BRAKES	32
Нетикша К., Лебідь О. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА «ІНФОРМАТИКА» У СТАРШИХ КЛАСАХ	38
Усенко М.П., Бандоріна Л.М. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	43

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ І РОЗРОБКИ ПРИКЛАДНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Будяков Г.В. ТЕОРІЇ СТАНОВЛЕННЯ ІТ-АУТСОРСИНГУ	50
Лубенець Д.Є., Коряшкіна Л.С. ВИКОРИСТАННЯ GIS ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ РОЗВ'ЯЗАННІ ОПТИМІЗАЦІЙНИХ ЗАДАЧ ГУМАНІТАРНОЇ ЛОГІСТИКИ	55
Підгорна К.Д., Удачина К.О., Підгорний В.О. ОГЛЯД ІСНУЮЧИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЛЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗКРОЮ МАТЕРІАЛУ: АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ	61
Савчук Р.В., Кошевий М.В. КРИТИЧНИЙ ОГЛЯД ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ БІЗНЕС АНАЛІЗУ	70
Ярмоленко Л.І., Байматов Р.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ЗА ДОПОМОГОЮ ІМІТАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ	75

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

Андрос С.В. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	85
Бандоріна Л.М., Жмуренко В.Г., Завгородній К.О., Завгородня О.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	90
Бушуєв М.Б., Петренко В.О., Фонарьова Т.А. НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА З НАДАННЯ ІНЖИНІРИНГОВИХ ПОСЛУГ	95
Nilorme T. MANAGEMENT OF ENERGY EFFICIENCY PROJECTS AT ENTERPRISES..	100

Гогунська О.А., Захарченко П.В. СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ТА МОДЕЛІ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРИМОРСЬКИХ ДЕСТИНАЦІЙ	105
Калініченко З.Д. ОСТАННІ ТЕНДЕНЦІЇ У РЕФОРМАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ЗЕМЛЕУСТРОЮ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	110
Калініченко З.Д., Пестрецова Р.Я. ПОЗИЦІЇ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРИСКОРЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ	118
Kanishchev I., Lozovska L. OVERVIEW OF THE CURRENT STATE OF DIGITALIZATION OF EDUCATIONAL ASSETS IN THE CONDITIONS OF THE NEW ECONOMY	127
Лебедева В.К., Джигайло А.О. ЕЛЕКТРОННА ТОРГІВЛЯ ТА АНАЛІЗ НОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ В ТЕХНОЛОГІЯХ ПРОДАЖ	133
Лебедева В.К., Шашков Р.О. СУТНІСТЬ, ЦІЛІ, ФУНКЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ	142
Леонідов І.Л. ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПРИВЛАСНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПРОДУКТУ: ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	151
Литвинов Д.В., Топоркова О.А. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	166
Ляховська О.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ У УМОВАХ ВІЙНИ	173
Савчук Л.М., Долгушин І.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	178
Савчук Л.М., Мандрика Т.П., Ковальчук Є.В. ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ І ВИКОРИСТАННЯ ПОВЕДІНКОВИХ СТРАТЕГІЙ ІТ-БІЗНЕСУ	183
Савчук Л.М., Олексієнко Є.В. ОГЛЯД І КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ЦІНОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	188
Савчук Л.М., Удачина К.О., Булденко В.А. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ПІДСИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВА	193
Solomennyi O. EXPERT ASSESSMENTS AS A METHOD OF DETERMINING THE EFFICIENCY OF INTELLECTUAL AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES	203
Ус С.А., Тимошенко Л.В. УПРАВЛІННЯ ТОРГОВЕЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ОСНОВІ КОГНІТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ	208
Циплаков А.І., Топоркова О.А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ	213

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ПІДСИСТЕМ ПІДПРИЄМСТВА

Савчук Л.М.

*кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри економічної інформатики*

Удачина К.О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної інформатики*

Булденко В.А.

*аспірант, спеціальність 051 - Економіка, 1 курс
Український державний університет науки і технологій
м. Дніпро, Україна*

Анотація. Розглянуто роботи вітчизняних і зарубіжних науковців щодо проблем рейтингування суб'єктів підприємництва. Зроблено акцент на різниці понять «рейтинг» та «експертна оцінка». Досліджено різні шкали оцінювання для проведення рейтингування. Наведено схему методів формування рейтингу підприємства, описано особливості їх використання.

Ключові слова: *рейтинг, кластерний аналіз, інтегральна оцінка, шкала Харрінгтона, експерти.*

Постановка проблеми. Існуючі методики фінансової діагностики суб'єктів підприємництва відрізняються різноплановістю та багатоманітністю, не забезпечують єдності, співвимірності та співставлення результатів оцінювання. Саме постає необхідність звернути увагу і дослідити використання рейтингової системи оцінювання як альтернативу економічному аналізу та традиційним вітчизняним методикам фінансової діагностики підприємств.

Виклад основного матеріалу. Проблеми рейтингування суб'єктів підприємництва досліджували багато вітчизняних і зарубіжних науковців,

серед яких: А. Литвин, Ю. Логвиненко, А. Мазаракі, А. Шульга, Н. Притула, О. Терещенко, Е. Юрій і т. д.

Методичні рекомендації з рейтингового оцінювання розробляються та впроваджуються у практичну діяльність рейтингових агентств України. При цьому, базуючись на принципах та підходах міжнародних рейтингових агентств, фахівці національного рейтингового ринку «Кредит-Рейтинг», «РА «Експерт-Рейтинг», «ІВІ-Рейтинг», Українського агентства фінансового розвитку, «Рюрік», «Консалтинг Гамма», «Інвест Рейтинг» та ін. найбільшу увагу приділяють показникам фінансового стану об'єкта дослідження.

Ретельніше розглядають термін «рейтинг» та суміжні з ним категорії науковці. Так, О.М. Кармінський, акцентуючи увагу на кількісній, вартісній природі рейтингу, визначає його як всеохоплюючу оцінку стану обраного об'єкта, що, в результаті, дає змогу віднести його до певного класу чи категорії [1]. Разом з тим, автор виокремлює поняття «ренкінг», що передбачає перелік об'єктів, впорядкованих за величиною чи рівнем певного показника діяльності. Такими показниками можуть слугувати прибуток, рентабельність, оборотність господарської діяльності та інші.

Для комплексної оцінки досліджуваного об'єкта та формування реалістичного прогнозу на перспективу сьогодні все частіше використовують і ренкінги, базовані на кількох показниках [1].

Також економіст розмежовує поняття «рейтинг» та «експертна оцінка». При цьому наголос ставиться на тому, що рішення про присвоєння рейтингів приймаються на базі застосування різноманітних методологічних підходів та прийомів економіко-математичного моделювання, а експертні оцінки, хоча й тісно переплітаються з рейтингами, є результатом висновків певного фахівця чи групи фахівців, котрі здатні приймати рішення про сучасний та майбутній стан досліджуваної організації, керуючись власними знаннями, досвідом, професійною інтуїцією та іншими суб'єктивними характеристиками [2].

Дещо іншої думки дотримується П.В. Горський, котрий, по-перше, ототожнює поняття ренкінг та рейтинг, вважаючи останній «впорядкованим

списком визначених об'єктів, побудованим за спадання певної «якості» цих об'єктів». Крім цього, комплексний впорядкований висновок фахівців стосовно стану того чи іншого об'єкта автор відносить до категорії власне рейтингів (т.зв. експертних рейтингів), а також виділяє групу аналітичних рейтингів, в яких об'єкти впорядковують за допомогою математичних моделей. Важливим аспектом при такому розмежуванні є те, що експертні рейтинги можуть опиратись на одну чи декілька моделей (хоча остаточне рішення про місце об'єкта в рейтингу приймає саме експерт), а при розробленні аналітичних списків так чи інакше можуть використовуватись судження експертів (наприклад, при формуванні набору факторів, що впливають на функціонування об'єкта тощо) [1].

О.М. Урікова розцінює рейтинг як основне джерело інформації про стан підприємства. І.П. Мігус відводить рейтингу роль «інформації до уваги», призначеної для вкладників, які володіють та управляють інвестиційними портфелями, а також для інших учасників ринку цінних паперів [3]. О.М. Урікова при цьому підкреслює, що рейтинг дає змогу найкомпактніше відобразити комплексну інформацію про підприємство та особливості його діяльності [3].

Разом з тим, У. Я. Грудзевич зупиняється на з'ясуванні сутності поняття «система рейтингу», основними елементами якої повинні бути національна рейтингова шкала оцінювання, методологічні засади оцінювання діяльності підприємств, банків, страхових компаній, муніципальних органів та інших учасників ринку, а також особливості функціонування на ринку національних та міжнародних рейтингових агентств [4].

На думку Гармидарова П.П., рейтинг слід розуміти як цільову функцію рейтингового управління, значення якої сигналізує як про стан суб'єкта господарювання загалом, так і окремих одиниць, що до нього входять [5]. В цьому судженні має місце поняття «рейтингового управління», на особливу роль якого в процесі загального управління будь-якою економічною системою,

зокрема на етапі прийняття рішень, акцентують увагу О.І. Богатов, Ю.Г. Лисенко, В.Л. Петренко та В.Г. Скобелев.

Отже, рейтингове управління, за переконанням вчених, – це метод управління, котрий ґрунтується на рейтинговій оцінці в процесі аналізу, контролю, обліку, прогнозування та регулювання діяльності економічної системи. Відповідно, рейтинг, будучи втіленням управлінської функції аналізування та ґрунтуючись на принципі відповідності діяльності економічної системи великій сукупності різноспрямованих критеріїв, є максимально укрупненим результатом багатофакторного економічного аналізу [6].

Наведені висновки вчених, без сумніву, заслуговують належної оцінки, проте вони містять і недоліки. Одним із спірних моментів є віднесення рейтингу до категорії «функція управління», оскільки остання передбачає реалізацію впорядкованих управлінських дій, спрямованих на розроблення методів управлінського впливу, а рейтинг становить собою інтегральну оцінку діяльності підприємства і може бути управлінським інструментом, проте аж ніяк не власне функцією менеджменту. Крім того, немає чіткої логіки у трактуванні рейтингового управління з погляду управлінського методу. Це пов'язано із тим, що методи в управлінні відображають сукупність способів та прийомів впливу керівної ланки підприємств на керовані підсистеми, а рейтингове управління доцільно було б розглядати як процес формування та застосування рейтингової оцінки під час загального управління суб'єктом господарювання із використанням специфічних важелів впливу (рейтингів).

При обґрунтуванні методики визначення рейтингу суб'єктів господарювання слід використовувати інтегральний показник з кількісною ідентифікацією економічної та ризикової складової з дотриманням наступних принципів [4]:

- економічна значимість використання показників, а їх застосування має бути доцільним;

- простота і доступність розрахунків показників на підставі даних фінансової звітності;

– можливість проведення аналізу і планування рівня рейтингової оцінки на підставі розрахованих показників, а також прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності.

Рейтингова оцінка ґрунтується на розрахунку деякого комплексного показника, який розраховується як сума зважених репрезентативних коефіцієнтів, що характеризують різні аспекти ефективності діяльності та стійкості фінансового стану підприємства.

Таким чином, при складанні рейтингу аналізуються декілька груп показників, що характеризують ефективність діяльності підприємства, а значить і його інвестиційну привабливість, конкурентоспроможність і надійність.

Дослідники допускають, що після добору показників для проведення рейтингування на основі експертних досліджень [7] доцільно розробити бальну шкалу оцінки параметрів, що входять в рейтинг. При цьому як правило оцінюється величина первинного параметра (за певний рік), потім отриманий бал коригується з урахуванням динаміки змін.

Первинні параметри даної методики наступні. Оцінки: – „добре” – 2 бали; – „задовільно” – 1 бал; – „в межах допустимого значення” – 0; – „незадовільно” – мінус 1 бал; – „дуже незадовільно” – мінус 2 бали.

Коригування на динаміку показників: – „дуже позитивна” (+50%) – плюс 20%; – „позитивна” (від +10% до 50%) – плюс 10%; – „стабільна” (від -10% до +10%) – 0; – „негативна” (від -50% до -10%) – мінус 10%; – „вкрай негативна” (менше -50%) – мінус 20%.

Далі проводиться ранжирування підприємств за кількістю попередньо розрахованих балів і скоригованих з урахуванням динаміки. У підсумку отримується рейтинг підприємства.

Складання рейтингу є заключним етапом оцінки ефективності діяльності суб'єктів господарювання. На практиці це означає, що керівництво отримує кількісне обґрунтування порівняльної прибутковості різних альтернатив

вкладення фінансових ресурсів з врахуванням обмежень та вимог щодо окупності інвестицій.

Метод інтегральної оцінки дозволяє розрахувати показник, у якому узагальнюються значення інших показників, скоригованих відповідно до їх вагомості та за іншими факторами. Інтегральна оцінка дозволяє узагальнити в одному показнику ряд факторів, відмінних за змістом, одиницям виміру, вагомістю та іншим характеристикам. Це спрощує процедуру оцінки конкретної інвестиційної пропозиції, а іноді є єдино можливим варіантом її проведення та формулювання об'єктивних остаточних висновків [8]. Для бальної оцінки отриманих якісних характеристик можна скористатися шкалою Харрінгтона, яка є результатом обробки великої кількості статистичних даних і вважається універсальною.

Для забезпечення репрезентативності оцінки інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання кожний показник та кожна із груп показників має коефіцієнти вагомості.

Формування рейтингу підприємства може здійснюватися з використанням таких методів, наведених на рисунку 1.

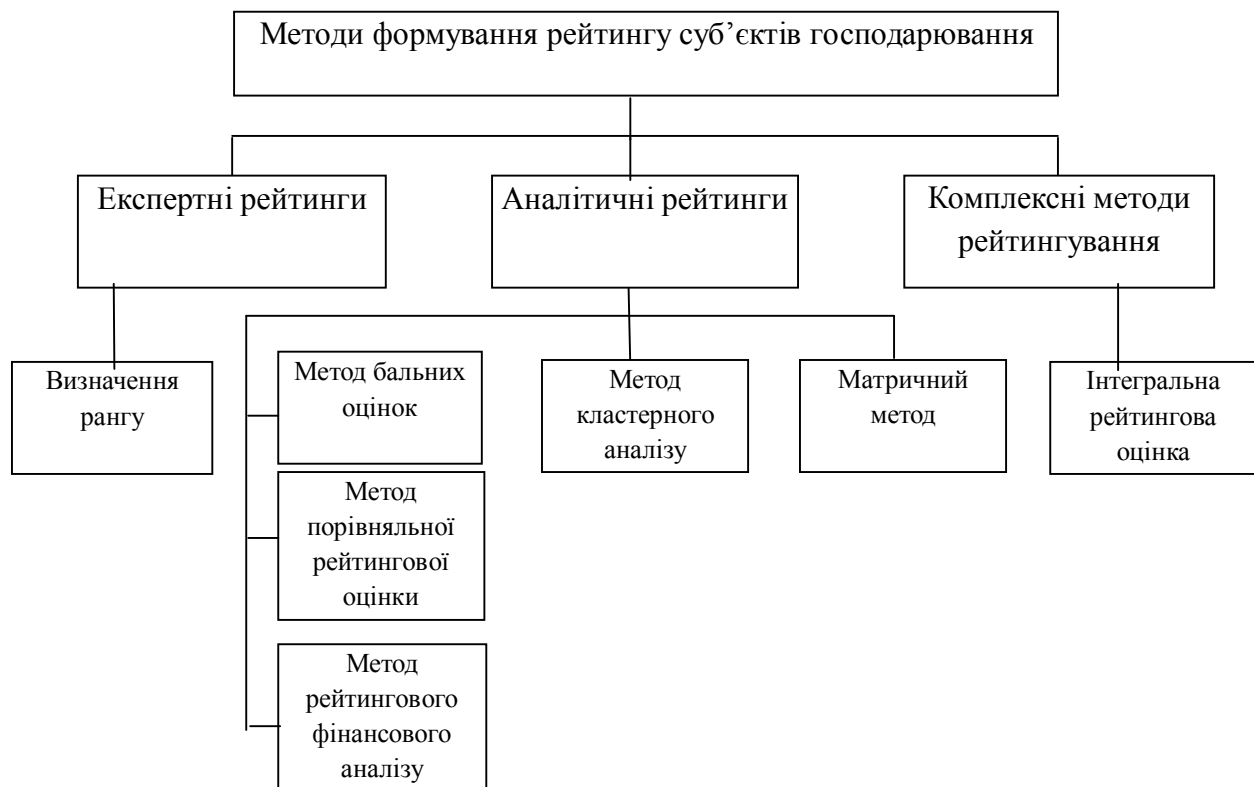

Рис. 1. Схема методів формування рейтингу підприємства

Метод визначення рангу за допомогою ряду показників досить простий і базується на ранжируванні підприємств відповідно до значень відібраних для аналізу ключових показників – виручка, чистий прибуток, капіталізація, сукупний дохід інвестора. Однак слід зазначити, що відібрані показники не повністю характеризують фінансовий стан підприємства, а такі показники, як капіталізація та сукупний дохід інвестора, є більшою мірою показниками для рейтингової оцінки цінних паперів на основі фондових індексів [1].

Метод кластерного аналізу дозволяє поділити за визначеними критеріями сукупність підприємств на групи, які називаються кластерами. В даній методиці обираються елементарні кластери, а потім відбувається їх об'єднання в один сполучений (підсумковий) кластер. Для формування рейтингу фінансового стану підприємства методом кластерного аналізу рекомендується використовувати різні показники. Якщо підприємство посідає за критерієм максимізації відповідного показника перше місце в кластері, то йому надається 1 бал, друге місце – 2 бали і т. д. Підсумковий кластер являє собою рейтингову оцінку фінансового стану підприємства. Таким чином, стабільно низькі значення показників кластерного аналізу визначають високий рейтинг підприємства.

Метод бальних оцінок є відносно простим і ґрунтується на думці досвідчених спеціалістів-експертів. Рейтинг встановлюється за системою показників як сума балів. Всі показники поділяються на класи: перший клас – значення показників перевищують встановлені або теоретично обґрунтовані нормативи; другий клас – значення показників перебувають на рівні нормативу; третій клас – значення показників менше нормативного рівня. Система показників складається з коефіцієнтів ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Показник у першому класі оцінюється в 3 бали, в другому – в 2 бали, в третьому – в 1 бал. Критерієм формування рейтингу виступає максимум суми балів за всіма показниками [1].

Система вихідних показників для порівняльної рейтингової оцінки фінансового стану підприємства включає показники: ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності. В основу методики покладено порівняння підприємства за кожним показником фінансового стану з умовним еталонним підприємством, яке має найкращі показники з усіх порівнюваних підприємств. Тобто базою розрахунку для отримання рейтингової оцінки є не суб'єктивні оцінки експертів, а найвищі результати з усієї сукупності реальних показників.

Методика порівняльної рейтингової оцінки може бути представлена у вигляді послідовності таких дій:

- вихідні дані подаються у вигляді матриці, де за стрічками записані номери показників ($i = 1, 2, 3, \dots n$), а за стовпчиками – номери підприємств ($j = 1, 2, 3, \dots m$); – за кожним показником знаходиться максимальне значення і заноситься в стовпчик умовного еталонного підприємства ($m + 1$);
- вихідні дані матриці стандартизуються у співвідношенні до відповідного показника еталонного підприємства;
- для кожного аналізованого підприємства значення його рейтингової оцінки визначається як відносний показник;
- підприємства розташовуються в порядку зменшення рейтингової оцінки.

Найвищий рейтинг має підприємство з мінімальними значеннями порівняльної оцінки [3].

Розглянута методика рейтингової оцінки має такі переваги: базується на комплексному багатомірному підході до оцінки фінансової діяльності підприємства; здійснюється на основі даних публічної фінансової звітності підприємства; враховує досягнення всіх конкурентів; здійснюється з урахуванням математичних моделей.

Методика рейтингового фінансового аналізу базується на тому, що система фінансових коефіцієнтів рейтингової оцінки підприємства повинна відповідати таким вимогам:

– фінансові коефіцієнти повинні бути максимально інформативними, не суперечити один одному і давати цілісну картину стійкості фінансового стану підприємства;

– в економічному розумінні фінансові коефіцієнти повинні мати однакову направленість (зростання коефіцієнта означає покращення фінансового стану);

– для всіх показників повинні бути вказані числові нормативи мінімального задовільного рівня або діапазону змін;

– фінансові коефіцієнти повинні розраховуватися лише за даними публічної фінансової звітності підприємства.

При повній відповідності значень фінансових коефіцієнтів їх нормативним значенням рейтинг підприємства буде рівним 1.

Висновки. Управлінське рішення на підставі використання рейтингів – це творчий процес мислення користувачів (побудови концепції управління), в результаті чого визначається, які заходи треба здійснити в даній фактичній ситуації або в ситуації, що передбачається для розв’язання певної проблеми й одержання бажаного результату.

Перелік посилань:

1. Горський П. В. Положення про аналітичний рейтинг рангового типу. URL: <http://www.information-technologies.ru/articles/rank-type/> (дата звернення: 17.02.2024).

2. Скляр І. Д., Шкодін Ю.М. Рейтингова оцінка фінансового стану як складова оцінки інвестиційної привабливості підприємства / Механізм регулювання економіки, 2009, № 2. С. 249, 253 с.

3. Урікова О. М. Рейтингова оцінка фінансового стану підприємства. Перспективи та пріоритети розвитку економічного аналізу: Тези доповідей і виступів III Всеукраїнської конференції студентів, аспірантів і молодих вчених. Донецьк: Юго-Восток Лтд, 2006. С.293-294.
4. Грудзевич У. Я. Проблеми та перспективи діяльності рейтингових агентств щодо оцінки банків в Україні / Регіональна економіка. 2006. №3. С. 156-161.
5. Гармидаров П. П. Комплексне рейтингове оцінювання фінансово-кредитної діяльності банку: Автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / П.П. Гармидаров. Л., 2006. 20 с.
6. Щербак А. В. Перспективи використання рейтингових оцінок в інвестиційній діяльності підприємств / Економіка та управління підприємствами. 2008. №5(83). С. 83-91.
7. Савчук Л.М., Сокириська І.Г. Діагностика фінансового забезпечення в процесі управління підприємством: Монографія. Дніпропетровськ: ВАТ «Видавництво “Зоря”», 2005. 128 с.
8. Юхимчук С. В. Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств / Фінанси України (укр.). 2003. № 1. С. 3-12.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
ІНСТРУМЕНТИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА
ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ**

Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції
1-2 березня 2024 р.

Відповідальний редактор Л.І. Лозовська
Комп'ютерна верстка Л.В. Мала

Український державний університет науки і технологій

2023